

За Јордан Наумовски - Калчо

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА - СКОПЈЕ

-Одделение за собирање на мемоарски материјали

ЈОРДАН НАУМОВСКИ - КАЛЧО

С Е К А В А Њ А

за ликот и делото на Свештарот

Разговорот го води: ГОРГИ ЧАКАРЈАНЕВСКИ

СКОПЈЕ, 1985 ГОДИНА

Свештарот - како илегалец од ноем. 1941 г. во Вуџарска Преспа, а како партизан, скоро не остана село во илтар дело на Преспа (Вуџарска, Дибрешка и Тршка) кајде не остана, кајде не одржа тогва, сепакот. Народно од Преспа добро го балкаат ланков и здоровиот на свештарот. Преспа со понос може да се потпише со свештарот кој многу добротворствено за јузуваа на НОБ.

ЈОРДАН НАУШОВСКИ-КАЛЧО: Кога се работи за Јосиф Јосифовски-Свештарот,

јас колку што знам за него, тој дојде негде септембар-октомбарот во

Преспа. Тој беше испратен какв во 1941 од Покраинскиот комитет за

консолидација, како би се рекло, за средување на тие партиски, орга-

низација за помагање на партиските организации во Преспа. Тој дојде

преку Битола во Ресен, се секавме го прихватија од Ресен Тенија, а ^{Келемише}

од Битола до Ресен го донесе Андон ^{Андоновски од Битола} Презинијата им беа Тенија Коли-

мишевски и Андон ^{Андоновски} Битолчанец, И во Ресен остана како илегалец али ^{неколку дена}

^{во} сепак имаше и неколку во селата на пример низ Преспа под бугарска

територија имаше и одржуваше састанци со партиските организации во

тоа време. По задатак на Мите Богоевски, потешко беше да се опстани

на територијата под Бугарите, тој се префрле на итаљанска територи-

ја со тоа што Ефто Ристевски од Подмочани кој беше член на Комите-

тот во Ресен и преку него тој го донесе до Царев Двор и таму го смес-

тија во една просторија во самата црква царедворска. Он, како што

ни расправаше покасно мене и на другите ^{дружари} партизани, се нарече свештар

оти имаше нешто појма за свешти праење, татко му или некој од фами-

лијата, дедо му, се бавел со таа професија и ~~он~~ имаше едно разбира-

ње и по таа мотивација тој успеа да делува низ Преспа на итаљанска

територија. Јас него го запознав негде во новембар месец 1941 годи-

на кога дојде кај нас во село Подмочани за да одржи састанак со Пар-

тиската организација и со СКОЈ, а јас уште не бев примен во СКОЈ

али бев еден напреден младинец и во мене како и во Коста Кусаков-

ски, Живко Стефановски и други другари така Партијата веч не има

насочено дека на нас можат да рачунаат и да не примат во СКОЈ. Тоа

му беше пренесено на свештарот дека има ^{напредни} младинци, иначе како што

На Галиција во ноем. лон - каде што е одржано претседателско
совештање, пред борбата на одредот "Е. Трпјев" пред заклучувањето за
Тодорче, пред свештарот, борбата заедно зајакнала. Здоровиот на одредот
Свештарот, а борбата би поновуваа. Киро Јаневски од с. Врмудро све-
таго го фрли знамето и илтарото јузуваа...

Мако - Курко Илировски - на 8-декем. 1942 г. испрати писмо од
Корча до Светштерот. Со зборовите: "Друг Корче, јас се напуштам во
Корча - Албанија --- фирмата тој однесе Илија Илиевот од Трпобогам
до Тока Дедеар. во Трпобогам, Тока му тој издигна Зоран од Кочско, а
Зоран на Миле Илиевски, а Миле на Светштерот ---".

слушав постоела Скоевва организација во 1936 година во Подмочани.

Али посетил - не ми е познато - кој му ја беа не знам. --

Али некако не беше така организирана редовно да одржава састанци

и да се организационо организираат и да дејствува. Со самото дова-

ѓање на Светштерот тој побара да се собере ^{не младиците - СКОЈ} Скоевката организација

и нас не собра една вечер кај Живко Стефановски и он ни одржа раз-

говор со нас, што значи СКОЈ, какви се скоевците, што е задачата,

како ^{како} треба да се борат, како треба да помагаат, како треба да се од-

вваат овие конспиративни работи, како држеле пред класниот неприја-

тел ако падни затвор и.т.н. Тогај ги чув тие зборови од него како

скоевците, како партијците во Белград штрајкуваат, се борат и низ

други работи што до тогај ги немав слушано јас. Јас сум роден во

1924 година така бев релативно млад за тие работи али слушав од

наши постари другари и луѓе во селото како во Америка, во Јужна Аме-

рика штрајкувале, како во Советскиот Сојуз консомолците се борат итн.

После, Светштерот доаѓаше и во други денови во Подмочани и јас имав

случај да го прихватам во Подмочани и да го однесам кај Митета Кичу-

ловски кај што се одржаа партиски састанци. Со Светштерот и со ~~Или~~

евски Цветар ^{Илија Илиевски} имам одено во другите села, во Кочнирово, во Претор,

во Раица заедно со нив под мотивација ^{како} еден сиромаш човек продава свеш-

ти и разни бомбони кои ги купуваше од Кочан, ^{рча} поправо не ги купуваше

штој туку Партиската организација ги купуваше и тој под таа фирма

делуваше. Светштерот на пример, одаваше на прв поглед еден стварно

обичен прост човек и просјак човек од самата негова надворешна фи-

зиномија, од неговиот надворешен изглед. Беше кратковид, носеше

наочари а и очите му шараа ко ^{да} зборувааше со човек и главата ствар-

но ја тресеше, ја мрдеше. Така да секој на него не можеше да открие

дека се крие некој интелектуалец, мислам завршен студент правник и

приправнички адвокат како што беше оди. Кога требеше да го хапсат

Моксоджени - фрската село има 9 во Албанска Прест.

Марија Бугарски - сестра на Кочо, кој кој беше свештар маж, а македонски
а бугарски маж од Кочово. Секретар на др. Комит. за Кучи во ова време.

Италианите во Царев Двор, тоа наследи од тоа што Италианите на него
сумњале или пак тога му даде сумња, не знам, Тој се састана со еден
учител албански, мислам дека се викаше Кочо, ^{Тамгето} ~~за презимето не се се-~~
~~фам~~, беше учител во Козјак. Со него он одржаваше врска, тој беше
организиран и ние одржававме врска со ~~тој~~ Кочо, ^{Тамгето} ~~се презиваше Чамче~~.
Италианите, (карабинерите) го прателе тој Кочо Чамче за да го хапсат
или пак само го прателе да да ги видат врските со кои ги одржава. И
кога се состанале Свештарот и Кочо, Италианите посумњаа и на него. ^{Свештарот} Ко-
чо си замина, а Италианите сакаа да го притворат Свештарот. Го зедеа
велејќи дека ќе го носат во нивната карабинерска станица. ^{Карабинерска} Кога го
^{Станица} ~~беше~~ ^{до} ~~носеше на реката, во фабриката зграда~~
носеше тамо, не знам точно, Свештарот ми кажуваше но имам заборавено,
еден влегол внатре ^{од карабинерите} за да му реферира на поголемиот тамо, а другиот
останал назад. Свештарот ~~тој~~ момент го искористи и побегна, близу
тука беше река и врби, низ врбите се пикна ^и надолу ~~и~~ замина према
полето, према езерото. Во тој ден точно се секавам дека требеше во
одредено време ^{да} присуствува на еден састанак во полето со воениот или
со Партиската организација не знам точно, али главно он стигна на
тој састанак со големо закаснување беше целиот ^{испаден} ~~испаден~~ извалкан
и ^{другарите} ~~овие~~ кога го прашаа што е ова. Тој тоа ^{му} ~~го~~ ^{кажа} ~~расправи~~ на другарите.
Што стана со него. Другарите одржаа тука састанак, потоа се расту-
рија и тој вечерта во првиот мрак ~~дојде~~ заедно со некои другари ~~од~~
Подмочани и право во куќата на Борис Шушевски дојде и таму се смес-
ти. После неколку дена требеше да се префрли на бугарска територија
во Одредот на Даме Груев кој во тоа време беше во формирање. Борис
Шушевски, сега преку врската, ^{што ја одржуваше да} ~~оти ние обавезно~~ италианската територи-
ја со бугарска територија, на пример од селото наше Подмочани со

1. Лазар Дојчиновски, на свештарот му го дадоа бисерот, кој го држави,
и со него отиша на Клењоу 1943 г.

4.- Б.Г.

Сопотско
Моравме да воспоставиме врска, а таа врска сега не знам тач-
но од Подмочани кој ја одржаваше али ми се чини дека одеше преку
учителот Науме Ристевски тој е родом од Подмочани а учител беше во
село Сопотско. Главно требеше да се воспостави врска за кој ден,
ние да го однесиме од Подмочани Свештерот на одредено време ^{во 23} а тамо
да го прифатат другарите од Сопотско. Таа беше закажана за една ве-
чер и Борис Шивевски го повика Костета Кусаковски ^{преку Лазар Дојчиновски} и му вика на
сефетарот на една парти. Кога во септември, а во ноември бејаше 2 н.в.в.
него и на Лазар Дојчиновски: "Ќе го земете вие Свештерот и ќе го
^{закажаро} однесете вечер на ~~местото~~ каде што требаше да се мини бугарско-ита-
ланската демаркационна линија ~~на страната на бугарската~~ ^{српска} тамо кај
една воденица на Никола Стрезовски". Никола Стрезовски беше од Под-
мочани и негде во 1924 година го убија, беше напреден човек и го
уби српската власт. Таа воденица беше прочуена како на Никола Стре-
зовски, тој беше прочуен човек, авторитетлија. ^{и Дојчиновски} Друкарите Коста Куса-
ковски ^{и Лазар} го зедаа Свештерот и го однесоа на закажаното место со
уговорен знак со чукање на камчиња. Али вечерта дури до зорите ^{(до}
^{сабајлето)} врска не дојде од Сопотско, од која причина не знам глав-
но не го прихвате никој Свештерот. ^{Пошто} Сега се постави дилема, тоа ми
го расправаше мене покасно Косте Кусаковски, што да прават со Свеш-
терот, дали да го носат во Сопотско-тие двајцата-негде горе во ко-
ријата, во планината и да слези Косте в село да фати врска со Пар-
тиската организација, ние ги познававме скоро сите другари од Сопот-
ско ^и Пецо Нечевски, ~~го познававме~~ и Борис Ставрев и брат му Мите и
"Пашата", така да појке другари се знаевме. Али Свештарот му рече ^{кој}
^{Косте и Лазар} ќе се вратиме назад во Подмочани пак да се воспостави врската бидејќи
не знаевме што станало во Сопотско, можи има нешто, провала или
нешто друго станало. Другарите одлучија да се вратат назад и се по-
стави прашање кај да се смести Свештерот. Лазар Дојчиновски рече ^{кој} кај

мене ќе дојде јас ќе го сместам, ама пак на Љазе Дојчиновски жена му не беше така поштена жена ~~речено~~, брат и нејзин малку на него сум њавме дека соработува и со Бугарите и со Италианите, така да ако таа го видит може да провали, да му каже ^{на} брат и, и тој да го провали. Но сепак на негово инсистирање, на Љазе, ~~рече~~ ^{рече} ~~кај мене ќе го сместам,~~ ќе го сместам кај брат ми Чостета и снаа му Веса кои беа организирани и работаа. ^{за НОБ. и беа славни на КНД - за македонци} Свештарот имаше доаѓано во таа кука и састанци имаше одржавано пред да падне во илегалство. Тука го сместија и оста на 2 дена, после 2-3 дена се слушна дека Италианите ќе прават претреси и блокади на селото па го префрлија во една плевна карши нив, без да знаат домаќините на таа плевна. Тоа беше кај Пеликудовци, така ги викаа, Спасе Пеликудов. После врската се воспостави со Сапошко и Косте заедно со Јонче ^{нче} (ние го викавме Јонче ^{Гударов} ~~Гударов~~), сега е умрен од пред неколку години. Тие го зедаа Свештарот и го однесоа на закажаното место. Дојдоа од Сапошци, го прифатија ^{по Врска} и го однесоа во одредот, Даме Груев."

Кога ^{га} беше акцијата на Кажани, Одредот Даме Груев", а тогаш во исто време ~~му~~ беше и провалата од Цане од ^с Лера на реката Шеница кај што беше ранет Пецо Божиновски и тука беше одредот така ^м речено поделен на две групи. Свештарот и Цветан се најдоа во една група одвоени и тие на закажаното место не можеа да одат, не знам од кои причини и тие се префрлија на наша територија, на Италианска територија и дојдоа во село Подмочани и веднаш се поврзаа со ^{Косиште} ~~нас~~ ^{Кукавски}. Ние и сместовме во една колиба и со ними 1-2 дена одржававме врска, ни одржаваа предавање, ни кажуваа за борбите и за акциите во Смилево, за Кажани и воопшто за борбите и.тн. Свештарот рече дека треба Одредот да се пополни со нови партизани, како што знаеше и умееше

7. 1. На 28-август 1942 г. излязъл во партизани.

1. Коско Кусковски — атака, заедно с него
на 20- ноември 1942 г. от партизани

2. Руско Тодоровски — кој во ноември 1942 г. се предаде
при де факто с партизани

3. Крум Зариновски, с.с. Тригари,

4. Крсто Ивковски — кој побегна во септември
1942 г. от партизани, но не се предаде, се
арми в партизани

5. Зас. Зордан Наумовски (Кусковски).

Партизански иницијатива.

1. Коско — Саво

2. Руско — Милко

3. Крум — Слободан, а околу него...

4. Крсто — Велко

5. Зордан — Милко

1. Над с. Сапатско, во којашто, през "Светица" - Ј. Јосифовски, урмаше заклуча. Ги укреше биндолот и чинијо. За здорови не се секавам... 6.-Б.Г.
2. Тука не прекрсти - ни дадо нови илјада на еште 5 души - - -

тој ни објасни дека треба да се бориме за да ја ослободиме ^{наша} оваа земја, нема од кого да чекаме. Не праша дали некој сака да излезе од кај нас во партизани. Иако Косте Костакоски вече дека тој ќе биде првиот кој ќе оди во партизани, јас исто така реков дека ќе одам со него. И уште некои други треба да видете, рече Свештерот, да излезете неколку души младинци. Ние се организираше в село и така излеговме пет души, значи Косте Кусаковски, јас, (Јордан Наумовски-прекар ^{ми} е Кусаковски, (Риста) Ицо Глобочки, Крсте Ивковски и Круме Димитровски од ^{с. Грнчари} Веничани. Нас не ни требаше, врска, право заминавме за ~~јадиха~~ село Сопотско, стигнавме горе во коријата, се симнавме ^{сцен 60} во едно село, ^{што} не знам кое беше, фативме врска, дојдоа другарите и ни донесоа јадење и тука Свештарот одржа састанак со овие од Сапатско. Јас се секавам, бидејќи Свештерот не беше бричен побара жилет. Јас му реков дека имам жилет и му дадов, ~~нахмеххеххледамеххубаа~~ тој се бричеше/гледајќи се во едно многу мало огледалце поради ^{не гледаше дој} тоа, зедев јас да го бричам. Откако го избричив го прашав како беше, ми рече дека беше добро, но жилетот е стар но трпев, морав да трпам. ^{1.2. Потоа} Бидејќи, отидовме ние во одредот над селото Болно и таму во Одредот се видов со многу другари, прво се видов со ~~сите овие~~ илегалците, ~~се видов со Оззаро, се видов со Крсте Соколовски, со Старејко,~~ ^{Леон Војник ја} ~~се видов со еден Словенец кој беше исто илегалец~~ ^и кај нас, после ^{ни} дооднесовме во одредот "Даме Груев" и прв пат го видов таму Стив Наумов. Во тој Одред останавме извесно време се до речиси док не почна провалата ^{и дој} убиството на Мите Богоевски и Стив Наумов, до 12 септември, ^{Ние} дента се разделивме со Стив Наумов, а Мите не беше уште во Одредот, ние се префрливме преку ^{Росен - Охрид} џадето на Кривенската планина,

1. Свештерот и Свештерката - Свештер, вогорна воевостителка
вреќа со Свештер - брајна Свештер - Свештер - од с. Крива
Втората ден Свештер дојде во одредот и ни соопшти за убав-
бата на Стив и Мите.
2. Во којот Курјак, над с. Крива, се случиле смртта на 11 и 12 септември 1942 г.

Стив и Мите останаа и кога настана блокадата тие загинаа, другиот ден ни казаа дека погинале и од тука се префрливме на златарската територија во едно место Синодолско Кладенче ^{ГРЧ И РИД} и тука се забарикадиравме, тука настанаа оние наши тешкотии, маки, глад, почна и зимата, почна лапаица а сите села Бугарите ги имаа блокирано и не даваа никој надвор да излезе без претрес, Јадење не можеше да се изнесе, скоро 40 дена тука во блокада гладувавме и маки тргавме. Во тоа време ~~сега~~ Свештерот се разболе, тој беше плукни болесник и од студот, глад и друго некако омалакса. Одржавме ние партиски сасстанок и решивме да го префрлиме на итаљанска територија, беше дилема дали во Подмочани да го префрлиме дали во некое друго село, дали во Корбиново, али преовлада ова во Корбиново ќе биди, моубо затоа што нема таму војски итаљански, немаат ^{ни} во општина, немаат ни толку реакција, тоа е чисто македонско село. Падна задатак кој да го однеси, Косте Кусаковски беше добар партизан, беше фер, беше организиран и беше темпераментен, узбуклив и рече јас. Го зеде и Крстета Соколовски и се поздравивме со Свештерот, вечерта тие го префрлија во Подмочани во куката на Јорда Кусаковска. Тамо Јорда ги испаре од вошките тројцата, ги преслече и другата вечер заминаа ^{ЗА} Корбиново и го остаја мај Трајан Ставревски - и тие пак се вратија прво во Подмочани, преседоа дента во Подмочани и нокта сабајлето - стигнаа во Одредот над Златар кај што ^{Беше Одредот} и каза дека успешно го сместија Свештерот, ^{кај Трајана}.

ГОРГИ ЧАКАРЈАНЕВСКИ: Колку време Свештерот остана ^{на} ~~кај~~ теренот?

нашият моесто димитровски в Орехови, Ламе Бруев

на 28. август 1942 година, а особено по актуалност

на Орехови, как следващо, на 20. XI. 1942 година, откогато

започнали да димитровски димитровски димитровски

и сиромашно в първо време, на първо време, на

милитаризацията, за кое з/руван, то е в

ср. Свещеност

Наумовски, Јордан - Калчо

Секава за личноста на Свештарот според моите непосредни поз-
натии со него (20. XI 1942 - 1. VIII 1943) 8-5-Г.

Јас, Јордан Наумовски - Калчо за првпат се запознав со Свештарот Герге уште во ноември 1940 год, кога тој беше во Преспа. **ЈОРДАН НАУМОВСКИ - КАЛЧО: Свештарот остана на теренот тука, негде меѓуштито, блиску со него констатираше во негово изјавување во партизански ор-**
ми се чини до пред убиството на Костета, до 20 ноембар. После ак-

~~(во Охрид, Јане Насе, 20. XI 1942 година во)~~
цијата во Сапотско, ние и другите партизани во групи се префрливме на територијата на Италијаните. Јас со Свештарот повторно се најдов

во Покрвник. ^{ноември 1942 г.} Значи негде околу 25 пред да влезиме во вилата Отешеве да одржиме митинг, Јас се сретнав со Свештарот. Ние бевме смес-

тени во една пештера, не сместија другарите од Покрвник, но почна да паѓа лапаица. Во пештерата кај што бевме сместени направивме едно

но легло и му викаме на Свештарот: "Пошто си ти најстар под сталеж ^{Бисејку} ќе те кладиме тебеш овде да спиеш". А на Иља Смиоски му викам, ^{Митро покажувајќи кенарот од јакна}

^{и одржи} ти ќе спиеш таму, а ние, значи рајата, другите партизани ќе спиеме подолу. Свештарот вика: "Да, ама Јас не се двојам, ќе спиеме заед-

но, нема сталеж, тука сме рамноправни, сите сме партизани." Тоа

беше едно смеење и шала, али главно јадењето не беше малку, ^{хроче} ни носеа ^{поскрвници - организацијата твита,} јадење, а и ние напредлог на другарите од Покрвник, ^{Глава}

^{организатор} тоа беше Мите Трповски - Војводата што погина на Кленоец. Тој му

предложи на Свештарот да влезиме во село Отешеве, да одржиме митинг

на селаните и да собереме ^{хроче} јадење за да имаме за повеќе време. Свеш-

тарот тоа го прифате и се организираше и влеговме во селото Отешеве.

Тоа беше ¹⁰⁻⁹ 10-тина куќи, малецко село. Главен збор ^{членови} даваше кие-

тот кој се викаше Коста. Него сите го поштуваа, го слушаа и никој

не смееше без негово знаење било што да прави. Влеговме в село

и право отидовме во неговата кука. Јас останах на патот да чувам

стража а другите влегоа во село (Иле Спироски и Свештарот и ^{и во селото} другите).

Свештарот една почна да му кажува кои сме ние, зошто се бориме, што

е нашата цел. Коста му рече: "Друг пат за вашата цел, сега кажете

зошто сте дојдени?" "Ево, дојдовме да ви кажеме зошто се бориме".

^{рече Свештарот} Тоа друг пат, туку кажете што сакате, јадење ли сакате? Ќе ми дадете

и леб и сирење и нџџа се што имате, ^{„рече Свешченик“} ќе ви дадете, Се ќе ви дадеме-
 раче ^{Коста} ние знаеме, вие знаете, други понатака нема да знаат, значи
 нема да се шири. ^{„Коста му зборуваша на Свештарот и на Сиревот“} Тој организира една, собраа леб, овча маст, маст,
 сирење, месо и сето тоа ние го натовариаме, ги наполниаме ранците
 и се повлекохме горе во истата пештера. ^{„науч. Ноктеник“} А пак, Коста стариот една
 и собра селаните и му вика: "Слушајте, влегоа луѓе - не влегоа,
 видовте - не видовте, од никој да не се чујат збор, се што треба
 јас сум тука. Ако нешто чуете или ако нешто проговорите мене да ме
 обавестите. А вие имате роднини (тоа ни го кажуваше Коста откако
 се ослободивме), по другите села, утре ќе одите на гости во тие се-
 ла, ќе му кажите оти дојдоа луѓе, тие ќе пренесат на други и ќе
 дојде до ушите на власта и после пак нас ќе не тормози власта, ќе
 не апси, ќе не тепа. Како еден за сите, сите за еден, демек никој
 ништо не видовте." ^{му објаснувал на селаните Коста}

Останахме во пештерата, ^а еден другар рече: "Другари доста
 јадевите суво јадење, имаме сега јадење и ќе испржиме малце месо и
 сирење." Запаливме оган да испржиме нешто ама чадот нагоре не изле-
 гува од пештерата. Видовме дека почнавме да се гушиме и на брзина
 го изгасивме огнот, ~~се извинение почнавме да мочаме оти вода нема~~
~~таму, од езерото почнавме вода во стомни, оние селски стомни и дрве-~~
~~та ни букли и носевме во пештерата да да пиеме.~~ Огнот го изгаснавме
 и почна да паѓа ~~појке~~ снег. Али дента, ~~снег паѓа~~ и ето ти едни ко-
 зарчиња доаѓаат со козите и осетија дека нешто има во ^{Помисла} ~~пушката~~. Дојдоа
 децата таму и разни муабети почнаа да прават, како пештерата има врс-
 ка со езерото, како пештерата е голема, да фрлиш камен внатре ќе
 се тркала и за да слушнат како каменот ќе се тркала во пештерата
 зедаа еден камен голем, а пак ние кога слушнавме дека камен ќе фрлаат

1. По убийството на К. Кусаковски, Крум-Зимировски - Мико, замина за село
Концко-Ресенско. Нето по призива на Георги Тасевски од Концко с то св-
арза со с. Глобогани, со Тома, иде созавел на Кочунаш, во Глобогани.
Мико, со л. к. издадена од Тома, замина за Котра. Од Котра, Мико по-
испади оценово до Свештаро, во државно Манастирско, а Тома му го
да до не дудата Тасевски, Георги на М. Тривески...

почнавме во кошките да се прибираме. Кога го фрлија каменот стварно грореше внатре и бучеше, внатре беше стрмно. Тоа помина но во

тоа време стигна ~~веч~~ и писмото на Круме Димитровски од ^{Корча} Ковач Кру-
ме Димитровски, ^{мило} ~~јас~~ имам зборувано за тоа, заминува по своја иниција-

тиваспрема Корча, се поврза со Комитетот на Партијата во Корча и
тие на Крумета му рекоа да го викне и комесарот наш, ^{Светозар} нека дојде ту-

ка да преговараме и така писмото кога го доби Свештарот, го испра-
те Мите Трповски, ^{до с. Сатурнени (Сирхат), Свештарот, тај,} се качи на автобус и стигна до селото на ал-
банска територија (Глабочани), таму слезе и како што беше кажана јав

ката од Крумета, ^{кај}таа што треба да се обрати, ^{кај}и Свештарот, отиде пра-
во претседателот на општината ~~на (комуната)~~ Тома, ~~се викаше~~. Таму се
претстави кој е, со пасмото и ~~и~~ со јавката. Томо воспостави врска
одма со неговите луѓе, му издаде лична карта, не знам на кое име
беше (оти покасно и ние добивме лични карти кога безме таму под ту-
ѓи имиња) и со таа лична карта и со уште еден човек излезе на цадето-
да чекаат превоз. Човекот требеше да го прати ^{и агоби}Свештарот до Корча.

Во тој момент наидува од Ресен еден шофер, ресенчанец, се викаше Јонче Керемесле, Тој носеше трупци чамови и борови ^{Трупи} чумци од Калаи-зона од кај Брајчино за Корча. Го зауставија и се качија во ками-онот ~~То~~ адресата кај да ги однесе таму во Корча кај некој си Илија

сфурнација. После таму го прифаќа Круме и т.н. *Во Крива до Браќе е уи.*
Видо, а до Глобогани до Радеа (Коринтско) Пидо, Јорданска Гора.
Ние на пример, во пештерата горе во Покрвени со Свешта-

Ние на пример, во пештерата горе во Покрвени со Свештарот се поделивме а повторно се сретнавме со Свештарот во едно село Прогон , тоа е близу Звезда во албанска територија, тоа е албанско село кај домаќините на Лефтер, така се викаше домаќинот. Тој

беше организиран и таму ние пристигнавме така речено останалите
прво ер иштаривме од војските, а потоа нахуахивме и од
 партизани, 8 души. Пошто не добивме од Корча абер од Свештарот, ние

- Гого с од Глобогани, сит на Пандо Коришо - Империјез
- Ивица Беш узмисел. Во с. Глобогани што ја држело врска
со Корза.

што сме во пештерата кај неколку души и овие четворица што се ва-
му на бугарска територија, на пример Ѓеѓиде Овчарот - Наум ^{Воеводовски}
Крсте Соколовски, Мите Ѓонтевски-Старејко и Славе Илиевски од ^{офицерот од с. Златари} Криве-
ни, тие беа четворица, и ние овдека што бевме во пештерата четоври-
ца, осум души треба да стигнеме во село ^{Длобочани} и да му се јави-
ме на претседателот, ~~на~~ Тома.. Тоа го организираше Мите Трпеновски-
^{со Јордана Тасевски од с. Коњско} Војводата и ние во едни големи снегови, 25 декември беше, откако
се сретнавме со четворицата од ~~Златар~~ и се состанавме, не се секавам
каде тие преседоа, дали во пештерата или во селото, мислам дека бе-
ше во пештерата и оттука тргнавме право во село Лесковец-Преспа.
Таму преседовме во плевната на домакиот Живко кој беше организиран
а со нас беше и Војводата и од тука после заминавме за Коњско. ^{пресега} Во
Коњско стигнавме како прави партизани наоружани со се она што не кра-
сеше: колани, пиштоли, бомби ^и во Коњско одржавме и мишинг и таму
колку што се секавам формиран е прв Народноослободителен одбор за
Преспа во Коњско во тоа време. После еден ден ^{дали с} се повлекохме ^{во шу-}
или останавме ^{ад} ^{во шу-}
~~лоте/во шумах~~ селото со чамци преку езеро се префрливме во ^{Длобача-}
ни во ^{Длобачани} се бриблизавме близу до селото. Останавме ние во
чамците близу поред брегот, влезе во село пак Јордан Тасевски од
Коњско, тој ја одржаваше врската. Отиде таму и воспостави врска со
^{Панде} ~~Панде~~ Комитот, таа е една комитска фамилија од Илинденското востание,
чуена и поштена фамилија и ние ~~ниста~~ влеговме во куќата негова и таму
останавме неколку дена и ја дочекавме новата 1943 година во куќата
на Панде. ^{Круме и Свештерот се во Корча до 2-3-1-1943 г.} После некој ден стигна Круме Димитровски од Корча што му
испрати Свештерот да го прифати одредот, групата. И Круме дојде ^и ве
прифате нас, ние се спремивме, се потстегнавме малку и заминавме

Место на 2-1-1943 г. од Корча, во дружина со Јордана-сина
одна од с. Прото (Бројни).

Во с. Протон, во куќата на Ловиш, доволно многу добро
познати. Де испарија од војните, со најадовно и одморане. Во селото
присетнавање со доб. Врхови, во куќата на Ловиш со софа голем
брај куќа и настанат веселба, со пестар, свирење со талбуди, виолики,
дајриџа. Ловиш имаат губави сестри, млади и ситално и
беспукуваја со радост и љубавици -

1. Во сел. Пороци — од кој беа Арџа Беј, председател на Комуна во с. Годогачи, Џеми и после Тома, одржа сесанок со актиџа партизани, како и во с. Звезда. Во Звезда здорувал на сџајзџа. Тоа го надрови на захвал на Окон. Ком. на Корча, за ботуризација на НОБ на Зухелов и Аббасекиот окрест.

просто за село Прогон. Имавме долг и тежок лат, ^{го доцни сџај} снегов, така да одвај пристигнавме во селото. Но кога пристигнавме во селото наидовме на еден голем дочек, селаните излегоа и со отворени срца не пречекаа и ракоплескаа и скандираа на албански јазик: "Ровте партизан Југослав", "Ровте македонски партизан", "да живеат албански партизани" и.т.н. Првпат тогај ги сретнував зборовите "декија фашизам" што значи, смрт на фашизмот, "дири пополит" — "слобода на народот" и тие ми останаа во сеќање. Таму пристигна и Свештарот. Не се сеќавам дали тој пристигна пред нас или после нас, важно таму повторно се сретнавме. А пред да дојде Свештарот во селото Прогон во куќата на Лефтер одејќи од Корча према селото во две села одржа партиски состанци и митинзи. Во едно село ^(појани) одржа партиски состанок со активот партиски, во другото село, во Свездан беше одржан ^{состанок} и митинг, како што ни расправаше ^{он} ^{идеј} Со Свештарот имав појке можност да контактирам. Ние десет души што бевме таму како партизани бевме легално во селата, не бевме ние илегалци, ние бевме наоружани и во селото кај што бевме сместени имавме стражи и павроли. Бевме ^{состанок} сместени по куќи, храна добивавме на едно место, ^{и распоредени по куќи и на ната сесанок на домаќините.} Така Свештарот стално беше во движење и одржаваше контакт со народот, со селаните. Стално одржаваше састанци, им ја објаснуваше нашата цел, зошто е борбата, зошто се бориме а пак тие села имаат традиции од Илинденското востание, имаат и свои војводи и комити, и со многу големо задоволство не слушаа, го прифаќаа сето тоа. Се сеќавам во едно село имаше една фамилија во која се караа. Свештарот ни пет ни шест одма и помире. Ги собра во една селска куќа во која имаше свадбарски маси и столици на една страна и седва едните на друга другите, ги саслуша и едните и другите и одма пресече, вика: "Тоа не, тоа ќе биде вака, вие сте во ова во право, вие во он

През или бекле оформи своето на одреден 2. Јуниев" на 6.7.1942г.
името Горѓи се доби името и Назв Весмиовски. И така во одред
се одојде двајца Горѓиеви. За да се заздравува оден од горѓи
добрашето ги нарекоа: Горѓи - Светау и Горѓи - Обгав.
Така, двајцата од Светау и Обгав, сајкаја легенди во НОБ.
во право, "ти реков ми рече и ги помире, луѓето се поздравља. Се се-

кавам за тоа во селото Пустец, седевме така, бевме расположени и поч-

на Свештарот, ~~хххх~~ да пее една песна, а таа му беше многу омилена

и стално ја пееше таа песна. Тоа беше песната: "Ние сме тројца браќа

со едно рало гаки се облекуваме," Не можам точно да се сетам како бе-

ше ^{но} во песната се вееше дека се многу богати, ^{дека од нозете ги чекаа правене} од жаба нога ставаме

сува пастрмка, сите јадеме и на комшии даваме ^{Имају, појамини, песна на Јосиф, ~~Викаше песната~~} Земи ме Недо, господ

да те земи и. т.н. ^{Вска} ^{тој дојде} ~~Стално таа песна~~ ни ја пееше. Беше многу распо-

жен, Имаше една учителка и со неа разговараше на француски, мислам

дека зборуваше француски и нешто итабански и почна околу политиката.

Кога си отиде учителката јас му реков: "Ама убав муабет тргна со учи-
телкава": Тој почна да се смее и после му поставивме едно прашање:

"Ке ни кажеш сега право, како ти е името". Тој почна да се смее и

рече дека носи име на еден голем светски човек. Ние почнавме да на-

гаѓаме, вака се викаш, така се викаш, и кога рековме Јосиф, (за Јосиф

^{Висарионовски} ~~Висарионовски~~ мислам, за Сталин), тој се насмеа и рече "Да" и призна. Иначе

во Преспата ние го викавме ^{Како му настана името Свештар.} Горѓи Свештарот, а сега се појавува не-

говорот име Горче ^{старой. Препарот} ~~Свештарот~~ и тоа Горче не знам од каде е, дали пред

да дојде во Преспа доаѓа како Горче, но главно за нас во Преспа е

Горѓи Свештарот а не Горче. Бидејќи бевме појке расположени тој поч-

на да ни расправа некои работи што му се десија во Преспа. На пример

еднуш сакаа некои комшии кај што продавал ^{ни} свешти да го ^{одомашнат} ~~одомашнат~~

и батиле муабет и тие му рекле "Ајде бре да те ожениме, овдека во

Царев Двор". Како да не жените-им рекол тој и се правел како луд мр-

дајќи со главата и со очите- јас сум сиромав човек немам ништо жи-

веам од ^{кмет} ~~свештите~~, облечен сум со опинци.. Опинците што ги носеше беа

говедски со едно четири-пет сантиметри волна на ними и ко^{да} одеше он по патот облак прав дигаше, така се маскираше. А исто, никогаш тој не носеше стап, туку секогаш кај што ќе влезеше во селото ќе најдеше некое дрво од планина, ќе ги искршеше гранките и так^а одеше, сакајќи да изгледа како обичен сиримашен човек. Таа му одговорила дека во селото има некоја сиромашка жена, па и таа да се усреки и тој, ~~од сето тоа ништо не излегло, свештарот си заминал.~~

Еднаш, ^{век}вика, доаѓа една стара жена и ме замоли да ја напишам адресата во Америка кај синот. Свештарот без да размислува многу го земал писмото од Америка со адресата и го адресирал. Жената го предала писмото во пошта кај еден албанец и тој ја прашал кој ја напишал адресата на писмото. Она одговорила: "Оној свештарот, оној сиромашот". Тој некако се зачудил како може сиромашниот и обичен свештар така убаво писмо да напише. Но Свештарот се погодил тука во близината и некако избегал, ^{до}али ^{ја}чув ^{разговорот на бабајката и жената.}

Еднаш, маршалот на карабинерите игра шах со Италијаните во бифето, а во Царев Двор имаше појке бифиња, и јас - раскажува Свештарот - гледам маршалот не игра убаво и без да размислам викнав наеднаш "не", каква сакајќи да му кажам дека тој потев не треба да го потегнува. Маршалот го загледал него, од каде сега овој знае да игра шах. Али јас одма се скасав..... ^{Борислав, ер итн. дека ер итн.}

Еднаш, рече, каладонт купував. Тогаш в село каладонт никој не купувал, ретко некој од селаните четка да употребил а јас - рече - каладонт купувам. Така да неколку пати без да размислувам му паднав во очи на многу луѓе што можеа да ме хапсат, можеа да посумњаат на мене дека не сум обичен ^{просјак} човек ^{сиромаш и свештар.}

Така ние имавме доста ^{време} низ Преспата, ~~погетово~~ албанските- ^{во} ~~преспански~~ македонски села ^{што} што се под Албанија и имавме многу слободно време

за многу работи да дискутираме ама тие времиња се поминати многу
 давно ^{до} али се сеќавам кога Свештарот организира еднаш еден брод
 да вадиме од езеро. То беше ко^{га} Итаљаните 1938 година ја нападнаа
 Албанија, нислам кога ја окупираа Албанците го потонаа бродот во
 езерото. Тоа беше мало бротче во кое имаше оружје и алишта. Никој
 не беше заинтересиран да го веди и бродот си остана, Итаљаните ис-
 то така не беа заинтересирани за него, затоа што не му стало до тие
 албански алишта и оружјето. Нас селаните ни кажаа дека има брот-
 ча а ^{те} ствари одозгора се посматраше, можеше да се примети костур.
 Свештарот организира и од неколку села собра чамци, можда се соб-
 раа 20-30 чамци, и селани со ортоми, со канџи да го извлечеме бро-
 дот и успеавме да го извадиме на површината бротчето. Тоа беше ед-
 на голема акција што Свештарот ја организира, ^{до} али од тоа не иско-
 ристивме ништо бидејќи се беше изгнано и скапано и повторно го
 спуштивме бродот.

Во селото Пустец се збираше спаиско жито, пченка, од
 спаите, од селата за бегоите. Свештарот организира тоа жито спа-
 иско да го заплениме ние и да му го поделиме на народот, на селани-
 те. Во тоа успеавме. Тој ^{јул-1943г} во секое село ^(Туманез, Шуми, Зрновци, Ловчан) имаше организирано Комитет,
 така речено Народноослободителен одбор со кои стално бевме во врска
 за било што. Свештарот по евиденција знаеше колку жито има, имаше и
 стражар кој беше Албанец. Тоа жито немаше ние каде да го носиме, мо-
 равме да го поделиме на селаните и ^и кроз таа поделба да му дадеме
 една количина како за нас да го чуваат, им кажувавме ова е за тебе
 и за творење деца а другиот дел е за нас и ќе го дадеш на тој што
 ќе дојде со јавка, лозинка. И така ние успеавме да направиме список

Арбанашки-преселени села:
1. Џероово, 2. Кеела, 3. Зрновци, 4. Ѓресек, 5. Шулин, 6. Гловоганц,
7. Ѓуна, 8. Золна Ѓорина и 9. Ѓумичек.

16.-Б.Г.

заедно со селаните. Сето тоа го организираше Свештарот, Илија Спирски и Оваррот, али главно беше се од Свештарот. Една вечер ги викавме сите тие луѓе со коњите и добитокот, го поделивме житото а си оставивме и за нас.

Заедно со Свештарот бевме до 2 август 1943 година и тука после се поделивме и повеќе не се видовме. *После преселението се врати во Зорница, а јас останав во Ѓресек - Курив на ГШ. на Македонец.*
Како јас што го имам запознаено Свештарот за нас помладите претставуваше еден виден револуционер, одан, чесен, достоин, човек и секогаш према нас со своите часови, предавања, митинзи што ги одржаваше во селата, со разговор со селаните и другите не бодреше и ни даваше стимул, воља и желба за војување, за својот понос ~~национални~~ како Македонец и за својата верба до коначна победа на нашиот народ. Од сталниот контакт и додир што го одржував со него заклучувам дека иако тој беше со лошо и нарушено здравје и тоа му беше сериозно, јас покасно слушнав дека имал и ^{олбојени} каверна, но дури покасно сфатив што значи тоа каверна и туберкулоза, заедно спиевме заедно јадевме и се движевме. И покрај нарушеното здравје, со таква болест и такви напори и такви маки, студои, гладои, несреден живот тој сепак беше еден голем идеалист и веруваше дека светот ќе го издржит и ќе победи нашиот народ и нашата борба.

- На 22-август 1942 г. одредот "2. Ѓујов" влего во с. Собоцко - каде ~~и~~ ^и замина Савро Георгиевски од Бисопа.
- На 17. декем. 1942 г. дел на одредот (4) души влеговме во с. Овчагово
- На 18 или 19-декем. 1942 г. Свештарот официјално во Курга кај Велика Фрушка и се сретна со него.

- ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА - СКОПЈЕ

-Одделение за собирање на мемоарски материјали

за *Јордан Наумовски*
Калчо -

Д О П У Н А

на сеќавањата на Јордан Наумовски-Калчо
за ликот на Јосиф Јосифовски-Свештарот

Разговорот го води: Ѓорѓи Чакарјаневски

СКОПЈЕ, 1985 ГОДИНА

на Покраинскиот или на некој друг Комитет и тука прв пат чув јас од Свештарот дека он го има убиено, ликвидирано полицискиот началник во Битола Ѓурчиев. Тоа убиство на нашите другари го примивме сите тажно. Вечерта продолживме на Златарската Планина. ^{130 КОТОРОТ ГРКЦИ РАД.} Кога Свештарот дојде во Подмочани со Цветан беше 1942 година, и кога отидовме ние 5 души младинци во партизани, кога стигнавме во коријата над Сапотско тука пре- седовме додека фативме врска со Болно и се секавам дека тука ~~ЕЕ~~ Свеш- тарот ни даде и заклетва и ни прекрсте сите нас што бевме, ни ставе нови имиња и ни предупреди дека мораме строго да водиме рачун на ими- њата да не си ги кажуваме пред другите партизани кога ќе стигнеме во Одредот, така да не знаат од кое село сме и како се викаме по име, тоа е ради конспирација. Се секавам тука и заклетва дадовме. Свештарот го изваде ^{ПЕШТОЛ} нагантот и нож ^{ОТ} влјички, ги прекрсти, не се секавам точно кои зборови ги кажувахе, што ги повторувавме ние, али се секавам дека тука и заклетва зедовме. Кога требеше Свештарот да замине за Корча, затоа што доби писмо од Крумета Димитровски од ^{веч} Мича кој/се најдуваше во Кор- ча, На еден пазаред ден во Царев Двор што беше Јордан Тасевски од Коњ- ско беше на пазар и таму го најде Мите Војводата, Мите Трповски-Војвода- та. Му рече на Ѓаџаџа и Јордана дека имат еден важен задатак кој тре- бе да го сврши, овој со задоволство тој задатак го прифати и му рече добро ќе го свршам, тоа го рече одушевено. Му кажа во што е работата. Му даде ^{ФОТОГРАФИЈА} лична карта од Свештарот и му рече дека во Глобочани во општи- ната да појде кај Томо. Така Јордан отиде, изваде лична карта и Свеш- тарот пристигна таме и му ја даде личната карта и заедно Илија (албански учител беше во Глобочани) со Гоче Божиновски, син на ^{ТА ПОСТРОЈКА НА НАТОТ} Танде, ние што го викавме Комитот, го испратија до автобуска. Свештарот се маскирал, клал темни наочари и влегол во автобусот и заминал за Корча заедно со учи- телот Илија и во Корча право се упати кај Крумета и таму се најдоа со

Круме во тоа време беше сместен кај Илија Бутински
Закон на Комитетот во Корча, а нате ерунација, срамница,
РЕНТОВСКИ.

Крумета. И сега не ми е јасно мене, не можам да знам од каде има ^{не} сли-
ка на Свештарот, кој го сликал, Свештарот. Дали од порано имаше слика
или пак сликан е во Царев Двор уште пред да падне во илегалство или шак
како илегалец, тоа не ми е јасно, а исто не сум начисто со тоа дали
замина со автобус или со ^{камион} ~~воз~~. До Глобочани замина со автобус, се качил
во Сирка, а до тука заедно со Свештарот дошол и Бустик, од горе кај што
бевме во пештерата. Од Глобочани дали замина со камион, со Јонче Кере-
месте или замина со автобус тоа не ми е јасно али главно он замина пра-
во во Корча и се сретна со Крумета Димитровски. Откога постигнаа сог-
ласност со Албанската партиска организација, со Комитетот за дејствува-
ње на нашиот Одред ^{на тој терен} ~~преку тој~~ крај на враќање према одредот односно пре-
ма селото Прогон Свештарот има навратено, поправо уз пут во Појани има
састанак одржано, исто така има одржано састанак и во Звезда има. Сакав
да речам и ова, кога дејствувавме на тој терен, во тиа албански преспан-
ски села, таму има околу 10 наши македонски преспански села он формира
1943 година во јануар и февруар месец скоро во сите села е формиран
Народноослободителен одбор а прв Народноослободителен одбор во Преспа
беше формиран во ^{Кочко} ~~Кочко~~ во 1942 година на 25 децембар.

Првем камувањето на уј К. Змировски-Мико, Свештарот
од Глобочани, у којој се роди П. Карин од Тома-Кешовиќ, ујој
на Крумета во Глобочани, унесена во Корча со камион, а то
го доведе меѓу другите Ј. Керемоски-ресегањоу. Свештарот унесена
во друштво - ујој на ујој. Илија, ујој во Глобочани,
ујој на јавката кај друштвото Илија Брзицки.

Во Корча, Свештарот Мико, унесена некако
својата ујој доведоа, односно помошници раѓа...

Димитар